

Priester Frans Drijvers (1858-1914) en “De Student”

Over de oprichting en beginjaren van “De Student”, een van de meest succesvolle Vlaamsgezinde katholieke studententijdschriften van zijn tijd

De priester Frans Drijvers is zeker geen algemeen bekend figuur. Hij is nochtans de bedenker van de strijdleuze “*Alles voor Vlaanderen, Vlaanderen voor Kristus (AVV-VVK)*”. Geboren in 1858 in Rotselaar in het glooiende Brabant, groeide Frans Drijvers op tot een veelzijdig en blijkbaar intelligent man, die een belangrijke rol zou spelen in de katholieke Vlaamse beweging van zijn tijd.¹ Vanaf 1880 – hij was toen een jonge twintiger en seminarist – begon hij zich als studentenleider te roeren door het oprichten van het tijdschrift *De Student* waarin hij in volstrekte anonimiteit opereerde.

OP WEG NAAR EEN TWEDE BUNDELING VAN DE KATHOLIEKE VLAAMSE JEUGD

Het jaar 1880 betekende een symbolisch eindpunt en eveneens een nieuw vertrekpunt voor de katholieke schoolgaande jeugd van Vlaanderen. Die was sinds de jaren 1870 in beweging gekomen en had zich in de katholieke Vlaamse strijd, onder invloed van leraars, een voorhoederol aangemeten. In West-Vlaanderen was de beweging het sterkst: hier werd door de Roeselaarse seminarieleerling Albrecht Rodenbach de ideologie van de Blauwvoeterij ontwikkeld. Vanuit West-Vlaanderen ook ontstond een eerste poging tot bundeling van de studerende jeugd. De Vlaamse Studentenbond was echter een kort leven beschoren. Het overlijden van zijn stichter Rodenbach in 1880 betekende het symbolische einde ervan, maar in feite luidde het veeleer het begin van een nieuwe fase in. Het zwaartepunt verschoof nu van het in zijn werking belemmerde West-Vlaanderen naar Antwerpen en het aartsbisdom Mechelen-Brussel.² Frans Drijvers, die eerder al school had gelopen aan de kleinseminaries van Hoogstraten en Mechelen, was ondertussen in het Mechelse grootseminarie aangekomen (1879). Hij zou hier een vierjarige theologieopleiding volgen, op het einde waarvan hij tot priester zou

1. Drijvers was overigens nog op een heel aantal andere gebieden actief, zoals de beginnende christendemocratie, de sociologie, de kerkliturgie en de theologie. Toch zou de Vlaamse strijd en meer bepaald het streven naar een Nederlandstalig hoger onderwijs zijn leven bepalen.

2. L. Gevers, *Bewogen jeugd. Ontstaan en ontwikkeling van de katholieke Vlaamse studentenbeweging (1830-1894)*, Leuven, 1984, pp. 66-114, 129, 133-136.

worden gewijd. Drijvers had voordien al deel uitgemaakt van Vlaamsgezinde literaire genootschappen (zoals De Jonge Taalvrienden), maar nu kreeg hij het verlangen om, in navolging van Rodenbach, zélf het voortouw te nemen in het opnieuw bundelen van de katholieke jeugd. Hij liet er geen gras over groeien; in mei 1880 al had hij een blauwdruk voor een nieuwe bond klaar.³

Voor de oprichting ervan was het echter te vroeg. Eerst moesten er, aldus Drijvers, banden worden gesmeed tussen de schoolgaande jeugd van de verschillende provincies. Dit moest bewerkstelligd worden door de uitgave van een algemeen tijdschrift, dat op deze wijze de oprichting van het tweede studentenverbond zou voorbereiden.⁴ Drijvers' jongere vriend Gustaaf Janssens⁵ kwam einde september 1880 op het grootseminarie van Mechelen aan. Dit was het startsein; in de winter 1880-1881 stichtte Drijvers, met de hulp van Janssens, *De Student*. Na verloop van tijd kregen ze de hulp van hun oude schoolmakers Julius Bouten⁶, Alfons Verdoodt⁷ en Jan De Ruyscher.⁸ Drijvers coördineerde het geheel als hoofd van deze redactie. Hij was “*de ziel van de onderneming*”.⁹ Ook de net gewijde Vlaamsge-

3. Aangezien men vanaf de basis naar boven toe werkte, kwam de tweede Bond er pas in 1890. Voor de statuten baseerde men zich onder andere op Drijvers' blauwdruk. L. Gevers, *Bewogen jeugd [...]*, p. 196; Katholiek Vlaamsch Studentenverbond, in: *De Student*, jg. 10, 1890, nr. 4, pp. 174-181.

4. Het tijdschrift wilde de opvolger van het West-Vlaamse bondstijdschrift *Het Pennoen* zijn, maar met een algemener karakter. Het was niet de bedoeling dat *De Student* een bondstijdschrift werd. *De facto* zou het wel deze rol gaan vervullen.

5. Gustaaf Janssens werd geboren op 23 augustus 1858 in Mechelen. Hij werd in 1884 tot priester gewijd en was toen achtereenvolgens leraar aan het college van Geel, leraar aan het kleinseminarie van Mechelen (1890), inspecteur lager onderwijs in Leuven (1893) en in Antwerpen (1895). In 1898 werd hij gepromoveerd tot hoofdinspecteur en kreeg toen de titel van erekanunnik. Hij stierf in Brussel op 30 april 1902 ten gevolge van een pleuritis. F. Drijvers, In Memoriam Z.E.H. Kanunnik Janssens, in: *De Student*, jg. 22, 1902, nr. 2, pp. 93-97; S. Maes, *Janssens, Gustaaf*, in: R. De Schryver e.a. (red.), *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging (NEVB)*, Tielt, 1998, p. 1557.

6. Julius Bouten werd geboren in Antwerpen op 15 februari 1859. Na zijn priesterwijding in 1885 werd hij leraar aan het Sint-Bonifatiusgesticht in Elsene, daarna onderpastoor in Hemiksem (1886) en hierna pastoor in Ramsel (1906). Hij overleed op 25 februari 1912. F. Drijvers, In Memoriam E.H. J.M. Jul. Bouten, in: *De Student*, jg. 32, 1912, nr. 2, pp. 57-60.

7. Alfons Verdoodt werd geboren op 18 oktober 1863 in Opwijk. Hij studeerde aan het klein- en grootseminarie van Mechelen. Na zijn priesterwijding zette hij zijn theologiastudies verder aan de Katholieke Universiteit van Leuven en promoveerde er tot baccalaureus in 1886. Hierna werd hij achtereenvolgens leraar aan het Sint-Bonifatiusgesticht in Elsene (1888), onderpastoor in Antwerpen (1894), aalmoezenier van het Sint-Elisabeth-Gasthuis in Ukkel (1914) en van het Sint-Amadeusgesticht in Mortsel (1920). Hij overleed op 23 januari 1934. M. Cordemans, *Dr. August Laporta en “De Student”*, Leuven, 1959, pp. 61-62.

8. Jan-Baptist De Ruyscher werd geboren op 12 oktober 1860 in Mechelen. Hij studeerde in Mechelen en werd er priester gewijd in 1883. Hierop werd hij aangesteld als leraar in het Onze-Lieve-Vrouwcollege in Boom. Van 1887 tot 1894 was hij onderpastoor in Ruisbroek. Daarna verhinderde zijn slechte gezondheid hem om nog een ambt uit te oefenen. Na lange jaren van ziekte stierf hij op 10 december 1928. M. Cordemans, *Dr. August Laporta [...]*, p. 61.

9. Aldus Jacob Muyltermans. J. Muyltermans, *Priester Frans Drijvers herdecht* (Dierbaar Aan-

zinde priester Jacob Muyltermans¹⁰ hoorde bij de redactie. Vanuit het Sint-Jozefscollege in Aarschot, waar hij leraar was, zond hij met regelmaat bijdragen. Hij werd door de andere redactieleden terecht gezien als een autoriteit op letterkundig gebied; zij vroegen hem dikwijls de drukproef van een nummer na te lezen. Priester Jan Bols¹¹, die directeur was in hetzelfde college en die de jongens in het verleden al had aangemoedigd in hun Vlaamsgezindheid, gaf eveneens zijn steun, op voorwaarde dat men hierover discreet zou zijn.¹² Ook voor Drijvers en zijn studerende medewerkers gebeurde alles bij voorkeur in het geheim. Buiten West-Vlaanderen was er dan wel nog geen bisschoppelijk verbod afgekondigd, maar de sfeer in het aartsbisdom was te geladen om een dergelijk project in de openheid te brengen. Van grootseminaristen werd sereniteit verwacht. Daarenboven werd de tijd bij voorkeur gespendeerd aan studie en gebed of meditatie. Buiten een aantal ingewijden was bijgevolg niemand op de hoogte van de identiteit van de stichter en de medewerkers. Allen ondertekenden hun bijdragen met een schuilnaam.¹³

denken! Deel I), Hoogstraten, 1926, p. 9.

10. Jacob Muyltermans werd geboren op 18 september 1855 in Kapelle-op-den-Bos. Hij liep school aan het klein- en grootseminarie van Mechelen, waarna hij in 1879 tot priester werd gewijd. Hij volgde hierop een eenjarige baccalaureaatsopleiding wijsbegeerte en letteren in Leuven en slaagde. Hij werd achtereenvolgens collegeleraar (1880) en directeur van het Sint-Jozefscollege in Aarschot (1884). In 1887 werd hij tot godsdienstinspecteur voor het lager onderwijs benoemd en in 1893 werd hij gepromoveerd tot diocesaan inspecteur Nederlands en Latijn. Hij werd toen ook raadsman van aartsbisschop Mercier. Dit zorgde ervoor dat hij in een moeilijke positie werd gedwongen en niet meer ten volle zijn flamingantisme kon belijden. In 1902 werd hij legeraalmoezener. Muyltermans was medestichter van de kring Eigen Leven en voorzitter van 1898 tot 1906. Hij hield zich in de laatste jaren van zijn leven hoofdzakelijk bezig met het opstellen van schoolboeken. Muyltermans stierf op 11 september 1929 in Mechelen. J. Persyn & M. De Moor, *Muyltermans, Jacob*, in: R. De Schryver e.a. (red.), *NEVB [...]*, pp. 2112-2113.

11. Jan Bols werd geboren op 9 februari 1842 in Werchter. Na zijn priesterwijding in 1866, werd hij leraar aan het Sint-Romboutscollege in Mechelen en daarna, in 1876 directeur van het Sint-Jozefscollege in Aarschot. Vervolgens werd hij in 1884 pastoor in Mechelen en vanaf 1887 in Alsemberg. Hij stierf als rustend pastoor in Aarschot op 15 januari 1921. Bols was vooraanstaand lid van het Davidsfonds, initiatiefnemer bij de oprichting van het tijdschrift *Het Belfort* in 1886, en een van de eerste leden en vanaf 1906 tot 1914 voorzitter van de kring Eigen Leven. Bols streed in het bijzonder voor godsdienstonderricht in de volkstaal. M. De Moor, *Bols, Jan*, in: R. De Schryver e.a. (red.), *NEVB [...]*, pp. 554-555.

12. L. Gevers, *Bewogen jeugd [...]*, pp. 134-135.

13. Schuilnamen van Drijvers waren: Akkerman, Akkers, Cuique suum, Deen, Expertus, Melis, Nelis, Nostradamus, Peerlala, Lucius Spectator, Fr. Van den Akker, F.V.A., Vooruit, Wijsgeer, X (niet in alle gevallen), Zwolm, Zwertrave. De namen waar het woord akker in voorkwam, verwijzen volgens Jan Vander Elst naar de eeuwenoude kapel van Onze Lieve Vrouw van den Akker, die op de hoek stond van de straat waar Drijvers woonde. Nelis en Lucius Spectator schreven eerder taalpolitieke artikels. Zwolm, Melis en de namen met ‘akker’ gebruikte Drijvers voor gedichten en meer literair gerichte thema’s. Muyltermans onthulde een heel aantal van Drijvers schuilnamen in zijn hulde *Dierbaar aandenken*. Via vergelijkende studie hebben we nog een paar schuilnamen kunnen ontdekken. Vermoedelijk was de lijst van schuilnamen nog langer, maar helaas kunnen we die niet meer achterhalen.

Omstreeks Pasen 1881 was het zover: het eerste nummer van *De Student* rolde van de pers. In totaal werden van het eerste nummer vierhonderd exemplaren verzonden.¹⁴ Het tijdschriftje telde zestien bladzijden van A5-formaat.¹⁵ Helemaal bovenaan op de roze kaft prijkten een eenvoudig kruis en de leuze van het tijdschrift, “*Alles voor Vlaanderen! Vlaanderen voor Kristus!*”. Deze kenspreuk was volgens Muyltermans een vondst van Drijvers zelf en paste zijn persoon goed, daar “*de jonge man er een programma in afbakent, waar gansch zijn eigen leven zal naar geschikt zijn*”.¹⁶ De kenspreuk zou na verloop van tijd de leuze van de hele katholieke flamingantische jeugd worden, én daarna ook van het dagblad *De Standaard*. Nog later zou ze als grafschrift op de zerken van de Heldenhulde prijken en via die weg zou ze uiteindelijk terechtkomen op het oorlogsmonument in Diksmuide.¹⁷ De eerste aflevering van *De Student* bevatte een beginselverklaring en verder gedichtjes, informatieve artikels en verhaaltjes. Voortaan zou de schoolgaande jeugd zesmaal per jaar van deze gevarieerde samenstelling kunnen genieten.¹⁸

Het succes van de jonge *De Student* groeide gestaag. In elk nummer drukten de opstellers op het grote belang van de vereniging. Aanvankelijk kwam er enkel reactie uit het aartsbisdom en uit West-Vlaanderen; de verspreiding in de andere provincies vergde wat meer tijd. In 1882 trad dan toch Limburg toe, dat in de studentenbeweging altijd een buitenbeentje was geweest, en in 1883 volgde Oost-Vlaanderen.¹⁹ Drijvers triomfeerde. Hij had zijn doel bereikt: één bondstijdschrift voor de gehele Vlaamsgezinde katholieke jeugd. “*Brabant, Antwerpen, Vlaanderen en Limburg hebben malkander de hand gegeven en eenen bond gevormd om te samen het strijdperk in te treden*”, jubelde hij. “*De Student zal het tijdschrift wezen van dien bond.*”²⁰

14. Hiertoe behoorden honderd gratis proefnummers naar bekende Vlaamse voorvechters. AMVC-Letterenhuis B707: Brief van Gustaaf Janssens aan Jan Bols, 13 maart 1881.

15. De voorkant spelde in vette kapitalen “*De Student*”, eronder stond in kleinere letters “*Tijdschrift voor het Vlaamsche studentenvolk*”. Daaronder tussen twee horizontale strepen “*Prijs: 1 frank, ten profijte van de Katholieke schoolpenning*”. Hierop volgde het nummer van de jaargang en de aflevering.

16. J. Muyltermans, *Priester Frans Drijvers herdacht [...]*, p. 8.

17. L. Gevers, *Alles voor Vlaanderen, Vlaanderen voor Kristus (AVV-VVK)*, in: R. De Schryver e.a. (red.), *NEVB [...]*, pp. 267-268.

18. Een aflevering met het kerstverlof, twee tijdens de paasvakantie, en drie tijdens de zomervakantie. Dit zou steeds behouden blijven.

19. Band, Aan Limburg, in: *De Student*, jg. 1, 1881, nr. 2, pp. 92-95; Aan onze Limburgse studiemakers, in: *De Student*, jg. 2, 1882, nr. 3, pp. 102-104.

20. *De Student*, jg. 3, 1883, nr. 3, p. 142.

(bladzijde hiernaast) Affiche 12de IJzerbedevaart, 23 augustus 1931, met centraal de strijdleuze “AVV-VVK”. [ADVN, VAFY13]

XII¹²E ALGEMEENE IJZERBEDEVAART

RENAAT DE RUDDER

KAASKERKE - DIKSMUIDE, 23 AUGUSTUS 1931

PIJLERS VAN "DE STUDENT": VLAAMSGEZIND EN KATHOLIEK

Stichter Drijvers had een kwaliteitsvol blad tot stand gebracht dat een brede leeftijdsgroep wist aan te spreken. De bijdragen die in *De Student* verschenen, waren zeer gevarieerd van vorm en bijna allemaal religieus of Vlaamsgezind geïnspireerd en meestal beide. Het gedachtegoed van het tijdschrift stemde in deze periode volledig overeen met de opvattingen van Drijvers, aangezien hij praktisch in zijn eentje de inhoud van het tijdschrift bepaalde. En de belangrijkste gedachte die Drijvers wilde propageren, was de onbrekbare hechte band tussen Vlaamsgezind en katholiek zijn. Enkel door te strijden voor het Vlaams, zo stelde *De Student*, kon men het katholieke geloof beschermen tegen het liberalisme. Niet de Vlaamsgezindheid uiteindelijk, maar wel het behoud van het katholieke geloof was volgens Drijvers en dus *De Student*, het ultieme doel van de Vlaamse beweging. Het liberale flamingantisme kon hij dan ook als niets anders dan als een tegenstelling op zich beschouwen.²¹

De liberalen, die geuzen, vrijmetselaars en "logiebazen" werden genoemd, vormden bijgevolg een grote bron van dichterlijke inspiratie en spottend jolijt voor *De Student*, vooral voor Drijvers zelf. In *De dood van de vrijmetselaar*, een lang, dramatisch gedicht, bezong hij het populaire thema van de vrijmetselaar op het sterfbed. "*En daar stond een zestal mannen / Rond de legersteê geschaard: / En hun oog dat gloeit zo duivelsch, / Wen het op den zieke staart / 'Weg met godsdienst! Weg met priester!' / Vloekt men ruw met helsch gebaar. / 'Zonder kwezelsbijgeloove / Sterft een kloek vrijmetselaar.' / (...) / En de zieke richtte stervend / Van zijn kussen 't hoofd nog op, / En... hij spuwde naar het kruisbeeld / En dan viel vermoeid zijn kop. / En een duivelsch lachen klonk er, / Klonk door gansch het huis zoo wreed.*"²² Het waren zeer krachtige beelden die Drijvers hier gebruikte. Hoe melodramatisch deze tekst vandaag ook klinkt, de uiterst geladen stijl van dit gedicht moet de jeugd van toen enorm hebben aangesproken. En Drijvers wist heel goed hoe hij deze spanning moest creëren en hoe hij met woorden beelden kon schilderen die de verontwaardiging van zijn publiek oproepen.

Naast een strijdend katholiek karakter zou de tweede pijler van *De Student*, de Vlaamsgezindheid, na verloop van tijd zijn uitdrukking vinden in een bijzonder grote interesse voor de actualiteit rond de politieke taalstrijd, vooral in verband met het onderwijs. In de beginjaren stond men echter nog niet zover. Het tijdschrift hield de taalpolitieke actualiteit nog buiten de focus en besteedde vooral veel aandacht aan Vlaamse taalkunde en geschiedenis. *De Student* profileerde zich

21. Verax, Mag men in de tegenwoordige omstandigheden flamingant zijn?, in: *De Student*, jg. 1, 1881, nr. 2, pp. 82-85.

22. Zwolm [Drijvers], De dood van de vrijmetselaar, in: *De Student*, jg. 1, 1881, nr. 1, pp. 11-14.

immers als een oefenblad voor de schoolgaande jeugd. Bijgevolg was het belangrijk om de lezers te onderrichten over de Vlaamse taal. *De Student* zag het als bijles ter aanvulling van het schamele uurtje Nederlandse les. Niet zelden verschenen er in het tijdschrift didactische besprekingen over de juiste schrijfwijze van Nederlandse woorden, of over grammatica of volksspreuken. Er bestond bij de redactie ook een grote belangstelling voor de Belgische en vooral de roemrijke Vlaamse geschiedenis. Men dweepte met de helden uit die geschiedenis.²³

De deugzaamheid, de eenvoud van smaak en het vrome christelijke geloof van de Vlamingen waren de vruchten van dit verleden. *De Student* legde op deze aspecten zeer sterk de nadruk. Het tijdschrift deed dit door met veel plezier bepaalde nieuwe gebruiken, die in de hogere Belgische klassen waren binnengewaaaid, te ontmaskeren als zijnde van Franse origine en ze te ridiculiseren. De nieuwe zeden werden door het blad als verwijfd en verweekt bestempeld. Hij of zij die erin meedraaide, was een "modepop", was "verbasterd" of werd smalend "heerke" of "juffertje" genoemd.²⁴ Het "heerke" had zijn Vlaams "slagzwaard" verkocht voor een "jonkerachtig zonnescermken"²⁵, het "juffertje" dweepte met de Franse mode en liep rond "met allerlei vreemde sieraden" om het lijf.²⁶ Opnieuw was het Drijvers die hierin de grootste inspiratiebron vond. In het liedje *Flamingant* voerde hij een "heerke" ten tonele, een verwijfd personage dat zijn Vlaamse wortels onder Franse opsmuk bedolf en de neus optrok voor Vlaamsgezindheid. Fijntjes spottend klonk het: "Maar dit vreeslijk, duivelsch spookbeeld,/ O die flaminganterij!/ En daarom is 't dat mijnheerke/ Fijntjes wringt naar 't Fransch den mond,/ En zich houdt in trein en herberg/ Of hij nooit geen Vlaamsch verstond./ (...)/"²⁷

Al snel moest Drijvers de bladzijden van het tijdschrift niet meer alleen opvullen en verschenen in *De Student* ook de eerste bijdragen van lezers. Die werden er vanuit didactisch oogpunt door het tijdschrift toe aangemoedigd om hun poëtische, literaire of andere ontboezemingen naar de redactie op te sturen. De meeste van deze bijdragen waren schoolse gedichtjes en verhalen uit de geschiedenisles. Ze lieten Drijvers toe om zich nu te concentreren op zijn emotionele oproepen aan en kritische beschouwingen op de Vlaamse beweging.

23. Allerlei, in: *De Student*, jg. 1, 1881, nr. 1, pp. 15-16; Zwolm (Drijvers), De legende van Sinte Longinus, in: *De Student*, jg. 1, 1881, nr. 2, pp. 55-57; Memor, Geschiedenis, in: *De Student*, jg. 1, 1881, nr. 2, pp. 52-54.

24. *De Student*, jg. 1, 1881, nr. 1, p. 36.

25. Nelis [Drijvers], Hevigheid en gematigdheid, in: *De Student*, jg. 2, 1882, nr. 2, p. 55.

26. In de plaats van een eenvoudige hanger met kruisje. X [Drijvers?], De meisjespensionaten, in: *De Student*, jg. 4, 1884, nr. 3, p. 107.

27. Nostradamus [Drijvers], Flamingant, in: *De Student*, jg. 1, 1881, nr. 2, pp. 75-76.

DRIJVERS' SCHOLIEREN ALS VOETVOLK VAN DE GEESTELIJKHEID

Uit de bijdragen van Drijvers in deze eerste jaargangen kunnen we zijn visie op de misstanden in het onderwijs en zijn ideeën over de studentenbeweging duidelijk bepalen. De scholen, stelde hij, maakten de zware fout dat zij de jeugd de eigen Vlaamse taal, letterkunde en geschiedenis niet aanleerden. De nefaste gevolgen hiervan waren talrijk. Dat de Vlamingen het Vlaams niet meer machtig waren en geen vaderlandsliefde meer bezaten, leek de hoofdredacteur het meest schrijnend te vinden. Op dit moment echter was het voor de onderwijsinstellingen onmogelijk om met de studie van het Frans te breken, vond Drijvers, omdat men zonder deze taal niet hogerop kon geraken op de maatschappelijke ladder. Maar laten we

het dan enkel bestuderen zoveel als noodzakelijk is, pleitte hij, maar ook niet meer dan dat. Met andere woorden, *"zooveel mogelijk Vlaamsch als we kunnen en zo weinig Fransch als 't maar mogelijk is"*. En kon men ter vervanging daarvoor niet een uur of twee Nederlandse les extra geven, en een uur per week aan de geschiedenis van de Vlaamse letterkunde besteden?²⁸

Maar hoe moeten wij dan tewerk gaan om ons doel, de vervlaamsing van het onderwijs en van de Vlamingen te bereiken, vroeg Drijvers zich af. Hij formuleerde zelf het antwoord: de schoolgaande jeugd moest zich ten eerste laten horen bij de geestelijke overheden. Maar men moest hierbij voorzichtig tewerk gaan, geduldig en zonder te beledigen. Eisen stellen, vond Drijvers, zou de Vlaamse zaak enkel kwaad berokkenen. Het was volgens hem cruciaal dat het episcopaat niet werd gekrenkt. En hij was ook van oordeel dat er zon-

Foto van Frans Drijvers, lezend in zijn brevierboek. [Verzameling Prudent Drijvers]

28. Nelis [Drijvers], Wanneer zal het genoeg zijn?, in: *De Student*, jg. 1, 1881, nr. 1, pp. 34-36; Nelis [Drijvers], Ongekend is onbemind, in: *De Student*, jg. 2, 1882, nr. 1, pp. 38-41; Nelis [Drijvers], Wanneer zal het eindigen?, in: *De Student*, jg. 3, 1882, nr. 1, pp. 4-6; Nelis [Drijvers], Bemin uwen naaste gelijk u zelven, in: *De Student*, jg. 3, 1883, nr. 2, pp. 56-58.

der de steun van de geestelijkheid niets te veranderen viel. Daarom bleef Drijvers steeds opnieuw oproepen tot strijd mét haar. De katholieke Vlaamsgezinde jeugd moest volgens hem zichzelf opleiden tot de voorhoede van de Vlaamse beweging, máár de geestelijkheid diende deze rol van hen over te nemen van zodra zij daar klaar voor was. Hierna zou de scholierenbeweging fungeren als de infanterie van de geestelijken, die de ware aanvoeders van het katholieke Vlaamse volk waren. Drijvers zou deze aparte mening altijd in meerdere of mindere mate blijven verdedigen, waardoor hij zich vaak in een uiterst moeilijke positie bevond. De waarheid in deze aanvangsjaren was immers dat de clerus veeleer een zwakte vormde in de linies van de Vlaamsgezinde katholieken, daar de bisschoppen elke hervorming tegenhielden. Dit zorgde voor scheuren in de Vlaams-katholieke beweging, en Drijvers deed onvermoeibare pogingen om deze met *De Student* te dichten.²⁹

In 1882, ongeveer één jaar na de uitgave van het eerste nummer, nam Drijvers' vriend August Laporta de taak van beheerder op binnen de redactie van *De Student*.³⁰

Drijvers, die ondertussen tot priester was gewijd en met een opleiding theologie in Leuven was begonnen, bleef hoofd van de redactie.

“DE STUDENT” ‘IN DE CATACOMBEN’

Vanaf 1887 kenden de studentengouwdagen een hernieuwde populariteit. Dit stimuleerde de groei van nieuwe plaatselijke scholierengilden en -genootschappen. In september 1890 werd Drijvers' streefdoel verwezenlijkt: de door *De Student* gecreëerde eensgezindheid kreeg concrete gestalte in de oprichting van het Katholiek Vlaams Studentenverbond. Als organisatorische basis gebruikte men

29. Nelis [Drijvers], Hevigheid en gematigdheid, in: *De Student*, jg. 2, 1882, nr. 2, pp. 53-58; Nelis [Drijvers], Wanneer zal het eindigen?, in: *De Student*, jg. 3, 1882, nr. 1, pp. 4-6; Nelis [Drijvers], Pari vultu, in: *De Student*, jg. 2, 1881, nr. 1, pp. 19-20; Nelis [Drijvers], Hoe er geraken, in: *De Student*, jg. 2, 1882, nr. 2, pp. 71-75; Vriendenraad, in: *De Student*, jg. 2, 1882. L. Wils; De Vlaamse studentenbeweging in het aartsbisdom Mechelen in de 19de eeuw, in: *Kultuurleven*, jg. 27, 1960, nr. 4, pp. 272-283.

30. Deze was toen net als Drijvers aan de Katholieke Universiteit van Leuven begonnen. Hijzelf volgde een opleiding geneeskunde. August Laporta werd geboren op 29 maart 1864 in Lier. Na zijn studies aan het kleinseminarie van Hoogstraten, promoveerde hij in 1889 aan de Katholieke Universiteit Leuven tot arts. Hij vestigde zich hierna als huisarts in Lier. Vanaf 1882 tot 1914 was Laporta beheerder van *De Student*. Hij was medeoprichter en in 1888 voorzitter van de Vlaamsche Strijdersbond. Hij werd in dat jaar ook medewerker van het tijdschrift *Ons Leven*. In 1890 was hij medestichter en voorzitter van het Katholiek Vlaams Studentenverbond en hij was in 1903 opnieuw betrokken bij de oprichting van het Algemeen Katholiek Vlaams Studentenverbond. In 1898 was hij actief bij de oprichting van de kring Eigen Leven. Hij werd voorzitter van de Lierse Davidsfondsafdeling in 1904. Laporta werd door Van Cauwelaert de “biechtvader der Vlaamse studenten” genoemd. Hij stierf op 29 mei 1919 in Lier. L. Gevers, *Laporta, August*, in: R. De Schryver e.a. (red.), *NEVB [...]*, pp. 1797-1798.

onder andere de blauwdruk die Drijvers in 1880 al had gemaakt. Vanaf 1891 echter trok het wolkendek boven Vlaanderen dicht en vielen de eerste verboden, uitgevaardigd door aartsbisschop Lambrecht Goossens. In 1892 deelde ook *De Student* in de brokken. Het werd toen een verboden tijdschrift en moest noodgedwongen 'de catacomben in'. Het betekende een slag in het gezicht van de zo voorzichtige Drijvers. Het duurde tot 1905 voor hij opnieuw voor *De Student* de pen ter hand nam.

Tegen 1895 was het effect van het bisschoppelijk verbod afgezwakt. *De Student* kwam opnieuw bovengronds en rapporteerde zoals vanouds over de goud dagen, die eveneens opnieuw waren opgedoken. Drijvers zelf kreeg vanaf de jaren 1890 steeds meer interesse voor sociologisch georiënteerde onderwerpen en voelde zich vanuit zijn priesterlijke bekommernis en flamingantische overtuiging aangesproken tot de opkomende christendemocratie. Naarmate hij steeds actiever werd op dit terrein, loste zijn greep op *De Student*. Vanaf 1900 kwamen zich een aantal jongere medewerkers bij de redactie van *De Student* voegen; onder hen waren Frans Van Cauwelaert³¹, Emiel Vliebergh en Theodoor Van Tichelen. Zij stonden een nieuwe stroming in de studentenbeweging voor. Zelfvorming en onafhankelijkheid waren de idealen die voorop stonden, taalstrijd werd wat naar het achterplan geschoven. De vervlaamsing was geen middel meer tot de herwinning van de oude Vlaamse mores, maar werd een doel op zich. Deze visie botste met die van de *anciens* in de redactie, Laporta en Muyltermans, maar vooral Drijvers, in wiens ogen het strijdende karakter van de beweging teloorving. In 1901 zegde hij het hoofdredacteurschap van *De Student* vaarwel. De katholieke Vlaamse studentenbeweging stond op dit moment aan het begin van een nieuwe grote bloeiperiode. In 1903 kreeg die concrete gestalte in het Algemeen Katholiek Vlaams Studentenverbond (AKVS), die tot halverwege de jaren 1930 in werking bleef.³²

BEKSLUIT

Drijvers startte dus met *De Student* het eerste wijdverspreide katholieke Vlaamsgezinde studententijdschrift op. In het blad probeerde hij zijn lezers naast zijn vastberaden Vlaamsgezindheid ook steeds een genuanceerde houding mee te

31. Frans Van Cauwelaert liep samen met Theodoor Van Tichelen school aan het kleinseminarie van Hoogstraten en studeerde daarna thomistische wijsbegeerte aan de faculteit theologie van de Katholieke Universiteit Leuven. Hij was in 1901 betrokken bij de redactie van *De Student*. Hij ontpopte zich in die jaren tot studentenleider van de Vlaamsgezinde studentenbeweging. Na een kort verblijf in Zwitserland, lanceerde hij tussen zijn rechtenstudies door, tal van activiteiten en voerde als deel van de 'Drie kraaiende hanen' een propagandacampagne voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit. Na de Eerste Wereldoorlog richtte hij het 'minimumprogramma' op. L. Wils, *Cauwelaert, Frans van*, in: R. De Schryver e.a. (red.), *NEVB [...]*, pp. 696-703.

32. L. Gevers, *Bewogen jeugd [...]*, pp. 231-233.

geven. In kwesties aangaande de geestelijke autoriteiten koos hij voor de diplomatische weg. Drijvers was een studentenleider, zij het dat hij de jeugd aanvoerde met de pen. Hij bezat de gave om in zeer vloeiende, overtuigende bewoordingen onrechtvaardige toestanden te beschrijven. Herhaling, verontwaardiging en humor waren de instrumenten waarmee hij tewerk ging. Zijn doel hierin was om zoveel mogelijk Vlaamse jongeren hetzelfde ideeënpakket mee te geven, zodat hun vereniging tot stand kon komen. Hij heeft in de tweede bundeling van de Katholieke Vlaamse Studentenbeweging een cruciale rol gespeeld.

Maar waarom is Frans Drijvers dan toch in de vergeetput van de geschiedschrijving gesukkeld? Drijvers' strijd voor vervlaamsing speelde zich volledig in het verborgene af. Hij schreef zijn leven lang onder schuilnamen. Zijn redactiecollega's hadden steeds de identiteit van hun stichter verborgen gehouden, ook na diens vertrek als hoofdredacteur. Hierdoor komt het dat de nieuw aangetreden generatie in de redactie, jongeren zoals Frans Van Cauwelaert en Theodoor Van Tichelen, niet beter wisten dan dat de alom aanwezige August Laporta wel de vader van *De Student* moest zijn. Vandaar dat zij in 1905 een feestnummer aan Laporta wijdden en vandaar dat de redactie hem na zijn dood als haar stichter betitelde. Het was pas in 1926, op het moment dat Jacob Muyldermans, Drijvers' trouwe vriend, een aandenken schreef, waarin hij enigszins verbitterd de waarheid uit de doeken deed, dat Frans Drijvers toch weer een beetje in ere werd hersteld.

Lyvia Diser studeerde in 2007 af aan het departement geschiedenis van de Katholieke Universiteit Leuven. Voor haar licentiaatsverhandeling onderzocht zij onder begeleiding van haar promotor prof. Lieve Gevers het bewogen leven van de eerder onbekende priester Frans Drijvers. Momenteel werkt zij aan de KULeuven onder het promotorschap van prof. Jo Tollebeek, Geert Vanpaemel en Kaat Wils aan een doctoraatsstudie over laboratoriumcultuur in de Nieuwste Tijd.